

Adviesraad Sociaal Domein

Startnotitie

Aanleiding en doel van deze notitie

De Adviesraad Sociaal Domein is in zijn nieuwe samenstelling vanaf dit jaar (2018) operationeel. Er is bij de Adviesraad Sociaal Domein behoefte om zowel voor intern als voor extern gebruik, de eigen positie uit te werken in een startnotitie.

Het *interne* gebruik heeft als bedoeling om een gemeenschappelijke basis van met elkaar samenhangende uitgangspunten voor ons advieswerk te formuleren. Deze kan worden vertaald naar een eigen missie en visie, in een verder invulling van de wijze van adviseren en in een inhoudelijk toetsingskader voor de uit te brengen adviezen.

Het *externe* gebruik heeft vooral een communicatieve functie: zowel naar de gebruiker van de adviezen (College van B&W en gemeenteraad) als naar de inwoners van Vught. Met de komst van een nieuw College van B&W en een nieuwe gemeenteraad, is dit een goed moment om hiermee naar buiten te treden.

Deze notitie is mede een uitkomst van de studiedag die de Adviesraad Sociaal Domein in februari 2018 heeft gehouden. Bij de opstelling van deze notitie is gebruik gemaakt van een aantal landelijk verschenen rapporten over de stand van de decentralisaties in het sociale domein. Ook wordt er voortgebouwd op eerder door de WMO Adviesraad vastgestelde documenten.

Missie en visie van de Adviesraad Sociaal Domein

In het najaar van 2017 heeft de gemeente Vught een 'Lokale Sociale Agenda' voor het Sociale Domein opgesteld. Deze was gebaseerd op een tweetal raadplegende bijeenkomsten en een digitale burgerpeiling. Het beleid is in de gemeenteraadsvergadering van 14 december 2017 besproken in de vorm van een notitie, een presentatie en een animatie.¹

De gemeente gaat uit van een brede visie op wat het sociaal domein omvat:

"Het sociaal domein omvat in ieder geval de terreinen jeugd, participatie, Wmo, sport, ouderen, toegankelijkheid, armoede, onderwijs, schuldhulpverlening, mantelzorg, gezondheid, vrijwillige inzet en cultuur. Verder kan sociaal beleid niet los worden gezien van beleid op andere terreinen, zoals woningbouw, vervoer, inrichting openbare ruimte en veiligheid."

Het motto dat de gemeente daarbij hanteert luidt: *'Iedereen kan meedoen.'* De volgende uitgangspunten worden daarbij gehanteerd:

- *preventie als vertrekpunt*
- *waar het kan in eigen regie*
- *de eigen leefwereld staat centraal*
- *zo gewoon en zo dichtbij mogelijk en*
- *met de juiste partners*

Tot zover de stand van het beleid van de gemeente.

Voor de Adviesraad Sociaal Domein is dit beleid aanleiding om daar een eigen missie en visie naast te zetten. Dit biedt ons een basis om eventuele wijzigingen in dat beleid in een komend bestuursakkoord aan te toetsen.

¹ Zie de stukken bij de raadsvergadering van 14 december 2017 onder punt 7.6:
<http://ibabsonline.eu/Agenda.aspx?site=vught&agendaId=49a0f713-7e1a-46b3-8856-c9fa0cfa1a80&FoundIDs=&year=2017>

Het voorgenomen beleid is ook samengevat in een animatie:
https://www.youtube.com/watch?time_continue=6&v=fFk1w3yasfQ

Daarbij willen we ons een drietal vragen stellen en die van een voorlopig antwoord voorzien:

- Welk soort samenleving hebben we nu in Vught? (*'Ist'*)
- Naar welk soort samenleving willen we in Vught naar toe? (*'Soll'*)
- Aan welke voorwaarden moet gewerkt worden om van *'Ist'* naar *'Soll'* te komen?

De decentralisatie van taken op het sociale domein naar de gemeente moet gezien worden tegen de achtergrond van:

- het streven van een overgang van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving en
- het zoeken van een balans tussen een meer collectivistische of een meer individualistische samenleving.

Het motto *'Iedereen kan meedoen'*, moet tegen de achtergrond van deze ontwikkelingen worden beoordeeld. De (individuele) burger wordt opgeroepen zelf de regie te nemen en actief mee te doen aan de samenleving. Maar waaraan moet je dan meedoen en wat is dat dan voor samenleving? Op dit moment zijn er mensen die niet mee (kunnen) doen. Mensen die zich niet opgenomen voelen in 'de' Vughtse samenleving. Dat kan komen door eenzaamheid, door armoede² en door belemmeringen in de fysieke en digitale toegankelijkheid. Het kan ook het onvermogen zijn om de weg te vinden in de steeds complexere samenleving. Wat we in de visie van de gemeente missen is de erkenning hiervan en de wens om een samenleving op te bouwen waarin mensen meer naar elkaar omzien. Mensen zijn geen losse individuen die naar believen en vermogen 'participeren', maar zijn primair zinzoekende wezens die bestaan in relatie tot de ander(en). *'Iedereen'* heeft verschillende maatschappelijke rollen en die krijgen betekenis in relatie tot en interactie met de nabije omgeving. Als dat meer wordt onderkend, dan zou de gemeente ook aan de condities moeten werken waaronder dat 'omzien naar elkaar' wordt gestimuleerd. Dit brengt ons op de volgende visie.

Visie: wij streven in Vught naar het opbouwen van een samenleving waarin mensen meer naar elkaar omzien.

Dat kan bijvoorbeeld door meer ruimte te geven aan initiatieven vanuit de samenleving (*'right to challenge'*), door het wijk- en buurtgericht werken te stimuleren, door mobiliteit te bieden en ontmoetingen mogelijk te maken. Daarmee komt er een directe relatie te liggen tussen de sociale basis³ en de fysieke infrastructuur. Dan past het ook in de komende Omgevingswet.

Samengevat stellen wij met de Raad voor Volksgezondheid en samenleving⁴ en met auteurs als onder andere Jos van der Lans⁵, Eveline Tonkens⁶ en Kim Putters⁷ vast, dat er grenzen zijn aan

² Onlangs nog werd door de stichting Lezen en Schrijven vastgesteld dat er een grote samenhang is tussen laaggeletterdheid en armoede/schuldhelpverlening. Zie: https://www.lezenenschrijven.nl/uploads/editor/Factsheet_Laaggeletterdheid_armoede_en_schulden_okt16.pdf

³ Zie: *De sociale basis terug van weg geweest*. Movisie: https://www.movisie.nl/sites/default/files/alfresco_files/Startnotitie-De-sociale-basis-terug-van-weggeweest%20%5BMOV-13905518-1.1%5D.pdf

⁴ Zie: Raad voor Volksgezondheid en Samenleving: <https://www.raadvr.nl/publicaties/item/uitgebreide-editie-de-zorgagenda-voor-een-gezonde-samenleving>

⁵ Jos van der Lans: https://www.josvdlans.nl/publicaties/2017-12-TSV-Sociale_infrastructuur_&_Participatiesamenleving.pdf

de participatiesamenleving en aan de doorgeslagen individualisering. En het vervelende daarvan is dat juist die bevolkingsgroepen die het meest zijn aangewezen op steun vanuit de overheid, daarvan de dupe dreigen te worden.

Dit leidt tot de volgende formulering van onze missie.

Missie: als Adviesraad Sociaal Domein willen we het gemeentelijk beleid en de uitvoering daarvan toetsen aan de mate waarin het bijdraagt aan cohesie in de samenleving, aan het voorkomen van vervreemding en verdere individualisering en aan het hanteren van de menselijke maat.

Adviesprogramma van de Adviesraad Sociaal Domein

De Adviesraad Sociaal Domein wil zowel reactief als proactief te werk gaan. Met reactief bedoelen we het uitbrengen van gevraagde adviezen. Conform de verordening zal de gemeente de Adviesraad Sociaal Domein vragen om te reageren op voorgenomen beleid. Onze adviezen zullen dan met dat voorgenomen beleid aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Daarnaast biedt de verordening ook de mogelijkheid om ongevraagde adviezen uit te brengen. Deze adviezen zullen direct voortvloeien uit onze missie en visie en zullen in hoge mate worden ingegeven door signalen die we vanuit de Vughtse samenleving op pikken.

Over de volgende onderwerpen voorzien wij dat we een ongevraagd advies kunnen uitbrengen:

- het bestuursakkoord 2018-2022: hoe wordt invulling gegeven aan het beleid over de volle breedte van het sociale domein?
- het benutten van onafhankelijke cliëntondersteuning bij keukentafelgesprekken
- hoe kan de gemeente bijdragen aan het stimuleren van burgerinitiatieven?
- hoe kan de gemeente doelgroepen betrekken bij de formulering en de uitvoering van het beleid op het sociaal domein

Bij onze adviezen, zowel de gevraagde als de ongevraagde, zullen wij structureel de in de Vughtse samenleving aanwezige ervaringsdeskundigheid benutten. Daartoe onderhouden we contacten met organisaties van de onderscheiden doelgroepen en zullen we gebruik maken van klassieke en nieuwe sociale media.

Ook zullen we de kennis en ervaring benutten vanuit evaluaties van de uitvoering van het landelijke en lokale beleid. Verder zullen we samenwerking zoeken met de Adviesraden Sociaal Domein in de regio waar de gemeente Vught mee samenwerkt en met de Landelijke Koepel van Adviesraden Sociaal Domein.

Toetsingskader

In 2017 heeft de rechtsvoorganger van de Adviesraad Sociaal Domein, de WMO-adviesraad, een toetsingskader ontwikkeld. Dit is een checklist met aandachtspunten voor het beoordelen van het beleid in het sociale domein. Het bevat een twaalftal ijkpunten, die we systematisch in onze advisering zullen betrekken. Mogelijk worden in dit toetsingskader naar aanleiding van onze missie en visie nog gewenste veranderingen/aanvullingen aangebracht. Wellicht is het om te zetten in een vast format voor onze adviezen.

Vastgesteld als werkdocument in de vergadering van de Adviesraad Sociaal Domein op 20 april 2018.

⁶ Eveline Tonkens: <http://www.actiefburgerschap.nl/wp-content/uploads/2014/04/Afscheidsrede-16april14.pdf>

⁷ Kim Putters:

https://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2018/Een_lokaal_sociaal_contract